

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czímzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Aron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Havi emlékeztető: october. — A méhcsaládoknak parasztkasból keretes kaptárba való állakoltatása. **Albu József.** — Kiállítási kitüntetések. — Egyleti mozgalmak: Válás sept. 4-én. — Egyveleg: Mellékletünk. Szőlőkiállítás. Megérdemelt kitüntetés. Tenyészállatkiállításunk látogatottsága. Mikor kell a kék szőlőt szüretelni. A törköly mint borjavító. — Üzleti heti szemle. — Piaci árak. — Hirdetések. —

Havi emlékeztető.

October.

Ház és udvar körüli teendők, leginkább a tisztaság fenntartására szorítkoznak; a lakhelyek kívül-belül kimeszeltetnek.

Kazlak, boglyák teteje élesre fedve tartandó.

Vetőmag rostálása és elvétel előtti csávázása (páczolása) főgondjaink egyike.

Kamara, pincze szellőztetik. Száraz homokról idejében gondoskodunk.

Szecska- és répavágót használható állapotba helyezzük.

A téli liszt-szükséglet e hónapban beszerzendő, nehogy a rossz úton állatainkat kinozzuk, vagy a vizimalmok elfagyása miatt szükségét szenvedjünk.

Téli tüzelőről gondoskodunk, nehogy a hideg által meglepettessünk.

Cséplés, ha el nem végeztetett, teljes erővel folytatandó.

Szántóföld. Szántás, vetés az összes ígás és kézi erőt foglalkoztassa. A gazda ez időben ne ismerjen fáradságot, hanem fogjon hozzá testtel-lelékkel, mert ha idejében czélszerűen elmivelt talajba vet és ha az időszaki viszonyok csak némileg kedveznek, jó termést várhat.

A vetőmagnak kékkő, sósvíz és kevés oltatlan mésszel való páczolását üszög ellen, el ne mulassa. A sorvetővel vetés előnyösebb ugyan, de ha nem rendelkezünk elegendő erővel, bizonyosan czélszerűbb ügyes emberrel vettetni, mint lassan munkálkodva megkésni.

Burgonya és répa felszedetik, vermekbe vagy kazlakba rakjuk, de teljes beföldelés előtt száradni, gőzölgöni engedjük ez által a rothadást korlátozzuk.

Törökbuzaörés bevégezendő, a csős törökbuza kasba (górőzba) vagy szellős padlásokra halmoztatik, de betakarítás előtt minden éretlen nyers csövet külön választunk. A törökbuszaszár földszint levágandó, behordandó és kúpokba rakandó.

Haricska (hajdina) és késői paszuly betakarítását be kell végezni. A törökbuza között termelt töknek fagymentes helyet választunk.

Vetés végeztével az őszi szántás vagy trágyahordás megkezdhető.

A káposztát levágjuk, a házi szükséglet megtartatván, a felesleg pénzre tehető.

A rétek és kaszálók legeltetését csak száraz időben engedjük meg, nem különben főgondjaink közé tartozik, hogy minden szekér és kocsis réteinkről kizárassék. Ha réteink trágyázásához elegendő ganéjjal nem rendelkezünk, hordjuk oda és terítsük el a burgonyaszárát és jó eredmény fog mutatkozni. Kora tavaszkor az elterített burgonyaszár összegereblyélve elszállítatik.

Elővült luczernás, baltaczimes vagy kaszáló feltörendő.

Állattenyésztés. A gulyabeli marha száraz időben a réteket és letarolt törökbuza földeket járja.

A ménesbeli lovak már éjjelre kevés szalmát kapnak és később bocsátatnak ki, nehogy deres füvet egyenek.

Az elválasztott csikók zabot, jó szénát esznek és istállóban állott v. z. et isznak. Jártatásuk el ne mulasztassék.

A meddő sertések a répa- és burgonyaföldben turkálnak, a koczák a törökbuza tarlót járkák, felbőngészik az elhullott szemet.

A juhok üzetése folytonosan tart, mi végett a kosok abrakadagban részesülnek.

Vetés végeztével a kivénült ökrök hizóra állítatnak, a négy éves tinók pedig lekötve járomba szoktatandók.

A hízó sertések törökbuzával élelmeztetnek, de minden eteléskor pontosan kimért mennyiséggel, só és friss víz sohase hiányozzék.

Szőlő. A mennyiben csak lehet e hó vége előtt ne szüreteljünk, ha kevesebbet is szürünk, de értékesebbet. Esős időben szedni nem kell, ugyszintén korán reggel sem, míg az idő ki nem melegszik és a harmat fel nem szárad. Az éretlen, hibás és rothadt gerezdek gondosan eltávolítandók, mert egy ily gerezd elrontja a szőlő gerezdnek kitünőségét.

A lábbal való taposásról le kell mondani és helyette a szőlőmorszolón szétzúzott malátát kádakban 12—24 órai állás és kevergetés után kisajtolni; némely szőlőfajt, mint p. o. a rüländert azoznal sajtolni kell. Vörös boroknál a zajos erjedés ahhoz való kádakban — a héján történik és csak ennek lefolyása után 10—20 nap múlva sajtolunk. A mustot kénezní nem kell, mert csak akadályozzuk erjedésében és savanyát szaporítjuk. Kinek sok bora van és megteheti, építsen fűthető erjesztő helyiséget, hol a mustok 15—20° R. melegben végezhessek zajos erjedésüket, az így kiejedt bor, esztendővel hamarabb érik és nem fog minduntalan utóerjedésbe átmenni.

Pincze. Pinczében az erjedést szemmel tartani, az erjedésnél fejlődő szénsavgáztót óvakodni kell, ha a zajos erjedés megszűnt, a hordókat feltöltögetjük, a pinczét tisztán kell tartani és szellőztetni. Minden szüretelő edényt a legnagyobb gondal megtakarítatunk és tisztán rakjuk el szellős és száraz színbe.

Gyümölcsös. Legtöbb téli gyümölcs szedésének most az ideje. Különös gondot kell fordítani arra, hogy a zsiros tapintatu almák (kálvilok), leszedésük után szellős helyre rakassanak, ellenben a száraz tapintatuak (renetek) leszedésük után zárt levegőjű helyiségbe rakassanak be, hogy a fonyadástól megmentessenek. A tavaszi ültetéshez szükséges gödrök ásását megkezdhetjük a vén fák tisztogatását és az ágak ritkítását folytathatjuk, mert a gyümölcs leszedése után, legjobban meg lehet ismerni a felesleges ágakat. A gyümölcsfák törzsei (meszes víz, marha vér és hamu keverékből készült kenőcsöcsel) bekenésére most van a legalkalmasabb idő. Neustria drumata ellen, hogy a faktól távol artsuk, legjobban enygyűrűket kötni a fára. A fiatal fák törzsei a nyulak rágásai ellen bekötöttek. A gyümölcsfa trágyázására e hónap legalkalmasabb időszak.

Faiskola. A magvak elvetését e hónapban be kell végezni, de ha avval elkéstünk, a magvakat porond közé ládák- vagy cserepekbe kell tenni és azokat a földbe ásva tavaszig ott hagyni. Az augusztusban szemelt vadoncok szemzései a kötelektől megszabadítandók. A saját használatra szolgáló és a megrendelt fákat kiásatjuk, a megrendelteteket rendelési helyekre szállítatjuk, a saját használatra kiásottakat vagy azonnal elültetjük vagy pedig használatukig a földbe ásatjuk. A beoltott, de meg nem fogamzott vadoncok kipótolása kedvező időjárás mellett most is történhetik.

Konyhakert. Káposztafélélektől felszabadult földterületek felásandók és murek és petrezselyemmel bevetendők. Téli salátát átültetni még lehet. Gyökeres vetemények, mint p. o. murek, petrezselyem, zeller, paszternák, baraboly, retek stb. kiásandók; magának a legszebb példányokat kell kiválasztani és azokat pinczébe külön kell elrakni, a többi eladásra vagy saját szükségletre megtartottakat pedig vermek vagy pinczékbe kell elrakni. A vetemény-kiszedés a lehető legszarazabb időben történjen. Téli káposzta, olasz káposzta, karfiol és karalábészedésnek most van ideje. A tőzre szánt gyökereket kimélettel kell a földből kivenni és azokat a pinczékben, porond közé kell elrakni, hogy egész télen a konyhára friss zöltséget adjanak. Torma kiásás, értékesítés és elrakásnak itt az ideje. Marnak való czékla- és répapeldányoknak a középszerűeket és éveket választjuk ki és azokat száraz helyen vermekben rakjuk el. A föld trágyázása és felásásának most az ideje, mert az őszi ásással sokkal könnyebben mivelhető és nagyobb hasznot hajtó földterületeket kapunk; továbbá az őszi felásásnak még azon nagy előnye is van, hogy azt tavasszal nem kell felásni, hanem csak egy gerebtyőzézt adva bátran bevethetjük. A melegágyak földjét hordassuk ki és rostáltassuk át; a trágyát pedig vagy a komposzt dombra vagy egyenesen ki a keribe hordathatjuk.

Díszkert. Szükség esetében a gyepék még egyszer lokaszáltatnak. Az élő virágok elszáradt hajtásai levágandók. Egy pár újari nö-

vény magva most érik, tehát azok leszedésére gondot kell fordítani. Georginák 10 centiméter magasba a föld felett levágandók, gyökereik kiásandók és száraz, meleg helyen elrakandók. Rózsák levelezésére és elfedésére e hónap a legcélszerűbb időszak. Az üvegházi növények most üvegházba a nekik legmegfelelőbb helyre rakatnak.

Méhészet. Ha valamely mult havi teendőnk még befejezetlen lenne, iparkodjunk minél gyorsabban e hó közepéig végrehajtani, így el kell végezni az ételmezést, megnépesítést sat. A telő helyet jó előre készítsük el, gondosan ügyelve, hogy különösen az egerek a helytől távol tartassanak. Még e hó elején mehekink szétjárnak és gyűjtögetnek a mit lehet. Ekkor lépnek fel a darázsok is, melyek különösen a hűvös reggeli órákban 4—5 foku melegben — úzik rablasaikat méhesládinkban, a mikor akadály nélkül tehetik, mert a méhek a lépes méz alsó részéről, a hideg miatt éjjelre a kas felső részébe buzódnak. Ezért a röplükat körül-betűt 9 óráig elzárjuk; a darázsok elfogására a kasok elé lyukas plehloccsal fedett poharakat rakunk, a plehledőnek száját betűt mézzel kenjük be, melynek szagára a fűrkésző darázsok betolakodnak és ki nem jöhethén, a pohár fenekén levő vízbe fuladnak. Mielőtt azonban reggel a méhkasok röplükait kinyitjuk, a darászfogókat tavolítsuk el, nehogy meheknek is bele fulljanak.

Az ezen hóban átadott — más köpűvel egyesített — kevéssé, de üde léppel bíró, azonban már nép nélkül maradt kasokat szellős helyre felagatva kezeljük, a mi most annál könnyebben történhetik, mivel már a méhmoly nem garazdalkodik; rajzások azután az ilyen kasokba fogjuk a rajt, a mi rendkívüli előnnyel jár.

Ha a pótfiókokban — alul rakott ládákban — csupán lépkészlet volna, kimetszük és felületesszük.

A méhészek legnagyobb része e hó végén méheiket téli szállásra helyezi.

Erdészet. Fő használat. E hó végén kezdődik a vágatás. A magfak megelőzőleg kijelöltek. Mellékhasználat. A makoltatás foly, a téli legeltetés megkezdődik. Erdőmivelés szempontjából mag gyűjtetik és ha azt azonnal el nem vetjük tőzre jól el kell helyezni. Erdővédelem, mint szeptemberben; de most már fokozni kell az őrzést, miután a fatolvajlasi esetek is szaporodnak. Vadászati nyul és rokára nagyban üzetik, ugy szinten őz-sutara is. —

A méhesládoknak parasztkasból keretes kaptarba való átkölttetése.

A méhészetnek, mezőgazdaságunk ezen fontos ágának újabb történet felkarolása folytán örömmel tapasztaljuk, hogy a keretes rendszer hova tovább nagyobb tért hódítva, a parasztkasok helyét diadallal foglalja el és az elfoglalt helyen, mind civilizáltabb, gazdagabb kalászatokat arat, mint ez őz hajlékából kiűzött előde: a parasztkas.

Ez azonban másként nem is lehet, ha tekintetbe vesszük a két rendszer közötti különbséget. Előbbi mint mivelhetetlen önkényű fejlődés alatt áll, míg az utóbbi, mint mivelhető, az emberi alkotó ész hatalma alatt állván, annak segítségével bravourokat csinál. Hiszen elégséges, ha az idej felette rosz méhészei évet veszem, a két rendszer közötti különbség illusztrálására, mikor a parasztkasok után majdnem semmi méhészkedésünk díja, míg a Dzierzon-Berlepsch rendszerénél nálam minden családra 15 kigr. felesleges méz esik. És hogy miért

van a keretes családoknál felesleg s miért nincs a paraszt-kasoknál az ideu, azt hiszem felesleges fejtegetnem és mint jelen tárgyamhoz nem tartozót: a tekintetes szerkesztő úr engedélyével más alkalommal bátor leszek e lapok hasábjain tárgyalni.

Több helyről jött kérdezősködés és felszólításra röviden leírom, hogy miként és mikor lakoltatható át a paraszt-kas népe a keretes kaptárba, mivel pár sorom által sok kezdőt menthetek meg a kárral járó próbálgatástól.

Az átlakolási időszakot tekintve megkivánom jegyezni, hogy három időszak áll rendelkezésünkre és pedig:

1. Rajzás idején az elrajzott kasok átlakolása.
2. Ősszel, a hordás beszüntetése utáni átlakolás.
3. A tavaszali átlakolás.

Minden más időszakban való átlakolást, mint czélra nem vezetőt mellőznünk kell, ha méhcsaládaink pusztulását nem akarjuk előidézni. Az átlakolás történhet a családnak elkábítása vagy kidobolása által, mely utóbbi — bár nehezebb fátárságot igénylő — mint természetesebb, czélravezetőbb.

Lássuk inár most, hogy miért kell az átlakolást a fenn jelzett három időszakban teljesíteni.

Rajzás idején, az elrajzott kasban pár hétig nem levén petező királynő, miután az még az első rajjal költözött ki, a kasban a fiasítás nagyobb részben már kibujt és nem pazaroltatik el annyi, mintha azt fiasítással tele állapotban lakolnok át. Ekkor azonban ügyelnünk kell, hogy a fiatal királynő már termékeny legyen.

Ősszel a hordás beszüntetése után hasonlóan kevés fiasítással találkozunk és ekkor is czélszerűen lakolhatunk át; sőt az igen gazdagtól még némi felesleget is megtakaríthatunk. Ezen átlakolást augusztus 20-tól—september 5-ig okvetlen hajtsuk végre, hogy az átlakolt család a még azután jövő meleg napokban téli fészket készíthesse elő.

A tavaszali átlakolást, mint legjobbat, különösen ajánlom. Martius végén a nap melege új életre ébresztvén szorgalmas állatkáinkat is, bámulatos szorgalommal kezdik meg munkájukat, mintha téli heveréseket akarnák kipótolni. Öröm ilyenkor őket látni, mint versenyeznek a munkában, daczolva a néha oly szeszélyes tavasz zord szeleivel is. Az átlakolandó családot hagyjuk kissé megerősödni — nem népszaporulatot értek, hanem a téli dermettség után való kijárást által az egyes bogarak erősítését — és az átlakolást a gyümölcsfák virágzásakor foganatosítsuk. Az ekkor átlakoltak többnyire dolgozólépet építenek, míg a két előbbi szakban történt átlakoltak a herelép-építésre hajlandóbbak.

Hogy melyik rendszert alkalmazzuk az átlakolásra, az körülményektől függ. Az elkábítása fiasítással bíró családoknak meg nem engedhető, mert a fiasítást könnyen elhalásnak tesszük ki és előidézhetjük a költés rothadást, melynek egész méhesek áldozatul eshetnek. Kábítás által tehát csak elrajzott kasok lakolhatók át és ősszel a fiasítást már beszüntetett kasok, míg a tavaszali átlakolás csak kidobolás által eszközölhető.

Én részemről a kábítást alkalmazni egyáltalán nem ajánlom, miután épen annyi időt vesz igénybe, mint a kidobolás és a családra nézve utóhatása is észlelhető. Annál inkább ajánlom a kidobolást, hol a család semmi természetellenesnek nincs kitéve és nem is pusztul el annyi, mint a kábításnál, hol néme-lyik örökre elkábul.

A kidobolásra inkább is hajlandó népünk, mert minden kezénél van, arra azonban nem adja reá fejét, hogy még patikákat járjon a szükséges szerek beszerzése végett.

A kidobolás általi átlakolás a következő módon történhetik. Előkészítjük először is a benépesítendő keretes kaptárt, azután veszünk egy tiszta üres paraszt-kast, melyet a kidobolandó család kassával úgy illesztünk össze, hogy a két kas szája egymásba nézzen, minek megtörténte után a két kas közötti részt egy kendővel becsavarjuk és spárgával reá erősítjük, hogy a dobolás alkalmával egy bogár se kaphasson rést a szabadba való kibúvársra. Az így elkészített két kast úgy fordítjuk, illetőleg állítjuk fel, hogy a dobolandó kas alól csupján álljon és az üres kas felül függélyesen. Először megkopogtatjuk a dobolandó család kassának a csupjánál annyiszor, míg halljuk, hogy a méhek erős felzudulásuk után kissé gyengébb zugást adnak. Ekkor felhagyunk a kopogtatással pár perczig, hogy a méhek nyugodtan rakodhassanak meg mézzel, mert ha ekkor zaklatjuk, mütétünket felette megnehezítjük, miután ők megrakodás nélkül lakjokat nem hagyják ott, a zaklatástól pedig nem rakodhatnak, hanem egyik helyről a másik helyre futkorásznak.

Mikor gondoljuk, hogy már magokat teleszívták mézzel, elkezdjük ujából kopogtatni ugyan a csupnál és addig tesszük mind felebb-felebb haladva — a szerint, hol a zöm zugását halljuk — míg a méhek a felső üres kasba felhuzódtak. Közbe-közbe szükséges a dobolással kissé felhagyni és pár percz múlva ismételni. Ha a család dobolásunk daczára nem vonulna kellőleg a felső kasba — mit úgy tudunk meg, ha fülünket a felső kashoz tartjuk és hallgatózunk az ottani zajra és az kevés bogarat árul el — akkor a dobolandó kasnak csupjánál egy kis nyilást vágva az azon beeresztendő szivar vagy pipafüsttel segítünk. Mikor a család már kellőleg a felső kasba huzódott, leoldjuk a kendőt s a felső kast óvatosan leemeljük megnézendők, ha valjon dobolásunk sikerült-e, mit az átment bogarak mennyisége mond meg. Ha a felső üres kasban csomósodva egy gomolyban látjuk a családot elég számmal, akkor a királynő is velök van és dobolásunk sikerült.

Ekkor félre tesszük a kidobolt népet és elővesszük azon kast, melyikből kilettek dobolva s annak lépeit a lépvágó késsel a csupnál vágva egyenkint kiszedjük, addig azonban nem veszünk ki mást, míg a kivett elsőt keretbe vágva a kaptárba nem helyeztük. A keretbe illesztés úgy történik, hogy a keretet az előre már lapitóra helyezett lépre fektetjük és a keret mellett belülről egy késsel körül vágjuk, hogy épen a keretbe szorosan bele illjen. Minden kivett egyes lépről a méheket legelőbb is a benépesítendő kaptárba seperjük s csak azután metsszük keretbe és pedig előbb a fiasításos lépeket, a többit csak azután, ha a családot már a kaptárba öntöttük, mely azért szük-

séges, hogy a már behelyezett fiasítás kihülésnek ne legyen kitéve.

Ennyiből állana a kidobolás általi átfakolás, mely három-negyed órát vesz igénybe.

Álbu József.

Kiállítási kitüntetések.

(Folytatás.)

Dicsérő oklevelet nyertek:

I. osztály: Ló.

- 1.) Báró Bánffy Ernő 14, 15 és 16 számú csikós kanczái.
- 2.) Sigmond testvérek 9 számú csödöre.
- 3.) Gaal Gyula 7 számú csödöre.
- 4.) Báró Jósika Andor 22 és 23 számú csikós kanczái.
- 5.) Báró Wesselényi Miklós 10 számú csödöre.
- 6.) Paget János 8 számú csödöre.
- 7.) Gajzágó Antal 20 számú kanczája.
- 8.) Báró Bánffy Ádám 11 számú kanczája.

II. osztály: Szarvasmarha.

A.) 1.) Tenyészbika.

- 9.) Gróf Andrássy Gyula 36 számú bikája.

A.) 2.) Bika 2—3 éves.

- 10.) Báró Bánffy Ádám 46 számú bikája.
- 11.) Wachsmann Klaudius 56 számú bikája.

A.) 3.) Bika 1—2 éves.

- 12.) Báró Bánffy Ernő 58 számú bikája,
- 13.) Gróf Bethlen Márkus 59 számú bikája.
- 14.) Czobel Albert 62 számú bikája.
- 15.) P. Horváth Kálmán 64 és 66 számú bikái.
- 16.) Gróf Kornis Victor 69 és 70 számú bikái.
- 17.) Báró Kemény Kálmán 71 számú bikája.
- 18.) Nagy Ferencz 77 számú bikája.
- 19.) Nagy Miklós 79 számú bikája.
- 20.) Petki Ferencz 80 számú bikája.
- 21.) Gróf Wass Albert 86, 87, 88, 89 számú bikái.

A.) 4.) Tehenek.

- 22.) Báró Bánffy Ádám 94 és 95 számú tehenei.
- 23.) Bede Károly 100 és 101 számú tehenei.
- 24.) Gróf Bethlen Kamillo 102 és 103 számú tehenei.
- 25.) Gróf Bethlen Márkus 104 számú tehene.
- 26.) Farkas Sámuel 109 számú tehene.
- 27.) Monostori m. kir. gazd. tanintézet 111 és 112 számú tehenei.
- 28.) Gróf Lázár Jenő 113 és 114 számú tehenei.
- 29.) Lázár Manó 116, 117, 118, 120 és 121 számú tehenei.
- 30.) Gróf Teleki Miksa örökösök 139, 140, 141 és 142 számú tehenei.
- 31.) Gróf Wass Albert 143, 144, 145 és 147 számú tehenei.

- 32.) Zágonyi Szabó Mihály 149 számú tehene.

A.) 5.) Üszők.

- 33.) Báró Bánffy Ernő 153 számú üszője.
- 34.) Gróf Bethlen Kamillo 156, 158 és 159 számú üszői.
- 35.) Lázár Manó 166 és 167 számú üszője.
- 36.) Magyar Sándor 168 számú üszője.
- 37.) Sperker Ferencz 175 számú üszője.
- 38.) Gróf Teleki Miksa örökösök 182 számú üszője.

B.) 1.) Bikák.

- 39.) Sigmond testvérek 187 számú bikája.

B.) 2.) Tehenek és üszők.

- 40.) Gróf Kornis Albert hagyatékának 194 számú tehene.
- 41.) Monostori m. kir. gazd. tanintézet 198, 199, és 200 számú tehenei.
- 42.) Nagy Ferdinánd 203 számú tehene.

III. osztály: Bival.

Dicsérő oklevél megítélve nem volt.

IV. osztály: Juh.

I. Hazai fajta.

- 43.) Gróf Kornis Victor 226 számú fehér raczkái.
- 44.) Magyar Sándor 228 számú fehér havasi raczkái.
2. Idegen fajták és keresztezések.
- 45.) Báró Bánffy Albert 233 számú merino juhái.
- 46.) Monostori m. kir. gazd. tanintézet 237 számú Romaszkan kosai.

V. osztály: Sertés.

I. Hazai fajta.

- 47.) Báró Bánffy György 242 számú sertései.
- 48.) Gróf Bánffy György 244 számú sertései.
- 49.) Monostori m. kir. gazd. tanintézet 248 számú sertései.
- 50.) Magyar Sándor 254 számú sertései.
- 51.) Petki Ferencz 255 számú sertései.
- 52.) Gróf Teleki Miksa 260 és 261 számú sertései.

2. Idegen fajták és keresztezések.

Dicsérő oklevél megítélve nem lett.

VI. osztály: Baromfi.

- 53.) Báró Bánffy Ádám 273, 275, 279, 280 és 281 szám alatti japáni és fehér emdeni ludjai, pávafarku, Carrier és csuklyás galambjai.
- 54.) Báró Bánffy Ernő 282 és 283 szám alatti Houdan tyukjai és Aylesbury kacsaí.
- 55.) Fogarassy Rudolf 285 számú Peking réczéi.
- 56.) Kiss Sándor 288 számú fecskegalambjai.
- 57.) Veress Aranka 304 és 306 számú Shangai és Bantam tyukjai. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1882. szeptember hó 4-én.

Tartott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Jósika Sámuel, alelnök; Szentgyörgyi József, Tóth Zsigmond, Páll Sándor, Szenkowich Márton, Demeter Károly, Mózsza Sámuel, Dr. Szentkirályi Ákos, Sárosy Pál, Báró Bánffy Dániel és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

180. A július 27-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyve felolvastatván — tudomásul szolgál és a mainak hitelesítésére Demeter Károly, Tóth Zsigmond és Szenkowich Márton tagtársak kéretnek fel.

181. Egyleti titkár jelenti, hogy tiszletbeli tag Dr. Lucas Ede elhunyt — sajnos tudomásul szolgálván a családhoz részvétírat lesz intézendő s az Erdélyi gazda 31-ik száma is megküldendő.

182. E. titkár jelenti, hogy alapító tag Ladányi Sándor meghalt — sajnos tudomásul szolgál.

183.—184. E. titkár jelenti, hogy Lázár Manó nagyszármási és Gaal Gyula magyar-kályáni lakosok egyletünk évdijs tagjai közé óhajtanak lépni — örvendetes tudomásul szolgálván, kötelezvényeik a pénztárhoz tételnek át.

185. Dr. Berks Lajos Boszniában állomásozó ezredorvos ottani szilva szemzőgalyakat küld — szives figyelme köszönettel fogadtatván, felkéretik költségünkre az aszalványból is küldeni és az aszalási eljárást is egyletünkkel közölni.

186.—187. Debreczeni Sándor és Szilágyi Miklós a megürült nagy-enyedi ösztöndíjakért folyamodnak — az ösztöndíj az 18^{82/83}-iki tanévre Debreczeninek feltétlenül, Szilágyinak pedig azon reményben adatik meg, hogy jövőre az ediginél nagyobb szorgalmat fog kifejteni.

188. Ministerium 26,435. sz. a. a bécsi marhavására küldöt állatok szállítási nehézségeiről felvilágosítást kíván — elnökség által a kitűzött határidőre megadatott és a választmánytól jelenleg helyben hagyatott.

189. Ministerium 30,447. sz. mellett a ménesek őszi lóárveréséről szóló hirdetményt küldi meg — laphoz is mellékelletvén, széles körben elterjesztve lett.

190. Ministerium 5126. sz. a. tudatja, hogy az Ampegraphiai füzeteket egy letünk részére megküldetni rendelte — köszönettel fogadtatott.

191. Ministerium 32,357. sz. a. tudatja, hogy egy Neilson-féle kazal-szelőztető készüléket fog megküldeni — köszönettel fogadtatván, a kísérlettelre Báró Bánffy Ádám tagtárs lesz felkérendő.

192. Debreczeni gazd. tanintézet 18^{81/82}-iki értesítőjét küldi meg — tanulmányozás végett elnöklő alelnök vette át.

193. Gallicziai gazd. egylet közgyűlésére hiv meg — képviselőnkül ottani titkár kéretet fel.

194—195. Cseh Landes Kulturrath 18^{81/82}-iki működési jelentését és könyvtárjegyzékét küldi meg — köszönettel fogadtatott.

196. Borsodmegyei gazd. egylet a megbízhatlan házaló biztosítási ügynökök betöltása ügyében a m. kormányhoz intézett előterjesztését partolni kéri — tudomásul szolgál.

197. Szilágymegyei gazd. egylet a mi egyletünk szervezete iránt kérdéseket tesz — a pontonkénti válasz mellé a dévai váudorgyűlésen titkár által tartott erre vonatkozó előadás csatolandó lesz.

198. Csikmegyei gazdasági egylet oct. 8—15-ik tartandó kiállításának programját küldi meg — örvendetes tudomásul szolgálva lapban röviden közöltetett.

Hitelesítik :	Szabó József,
Demeter Károly,	egyleti alelnök.
Tóth Zsigmond,	Gamauf Vilmos,
Szenkowich Márton.	egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Lapunk mai mellékletét az erdélyi gazd. egylet köztelkének új katalógusát, mely az 1882. őszén és 1883 tavaszán kiadható nemes csemeték és oltógalyak jegyzékét tartalmazza, melegen ajánljuk t. olvasó közönségünk szives figyelmébe. A katalógus oly czélszerűen van berendezve, hogy a laikus is biztos ítéletet alkothat magának a fajokról. Maga a csemetegyűjtemény ugyanis lehetőleg kis mértékre van szabva: 15-féle alma, 20-féle körte, 5-féle szilva, 6-féle cseresznye, 5-féle meggy és 6-féle kajszin barack áll csak rendelkezésre, de ezek egytől-egyig kiprobált, nálunk jól diszljó fajok, érési sorrend szerint összefoglalva, osztályozva és röviden leírva. Az oltógaly gyűjtemény pomologusoknak lévén első sorban szánva itt a részletek mellözve vannak és a felsorolás betűrendben történt. Azon t. olvasóink, kiknek a mellékelt katalógusra szükségük nincs, lekötelezik egyletünket, ha azt érdeklődő ismerőseik kezébe szolgáltatják át.

— Szőlő-kiállítást rendez az erdélyi gazd. egylet tevékeny kertészeti szakosztálya az egyleti helyiségben (bel-monostortutca 8 szám), mely kizárólag az egylet nagyutcai szőlőjének termékeit fogja felmutatni, még pedig egy négy (német, francia, magyar és erdélyi) borszőlő táblából, miut a csemegefajokból, a nevezetesebb borfajok czukortartalma a Babó-féle mustmérével lesz constatálva. A kiállítás Szerdán october 4-én nyilik meg és tart Vasárnap, october 8-án estig, megtekinthető díjtalanul naponta 9—12 óráig és délután 3—6 óráig; azaz a rendes hivatalos órák alatt. —

— Megérdemelt kitüntetés. Az erdélyi pinche-egylet — mint egy Triestből vett távsürgöny értesít — ott bemutatott 16-féle asztali boráért elsőrendű kitüntetést: arany érmet nyert.

— Első tenyészállatkiállításunk látogatottságáról a következő adatokat közölhetjük. Kiadatott tiszteletjegy 140, állandó belépti jegy 2 frtos 205, iskolai növendék 10 krajczár kedvezményes díjért megjelent 1274, katoná 5 krajczáros díjért 15. Napijegyekből kiadatott: egész jegy 1 frtos 161, ötven krajczáros 1541, harmincz krajczáros 1143,

féljegy 50 kros 15, huszonöt krajezáros 73 és tizenöt kros 136. A belépti díjából 1858 frt 70 kr jött be, legtöbb a megnyitás napján (550 frt 50 kr), legkevesebb pénteken szeptember 22-én (247 frt 35 kr); átlag 371 frt 74 kr. Miután a tisztelet- és állandó jegy-tulajdonosok túlnyomó része a kiállításon ugyanezen napon többször is megfordult, az e czímen kiadott jegyek összege a napi jegyek összegéhez hozzá van számítva, s így, mint fősemmát 5965 látogatót, azaz kereken (miután a leányárvaház nőrendékei és a kolos-monostori gazd. tanintézet hallgatói díjtalan látogatást élveztek) 6000-et kapunk, vagyis átlagosan 1200 egyént napjára. Legtöbben voltak szombaton szeptember 23-án azaz 1930-an, legkevesebben a megnyitás napján azaz 466-an, míg a vasárnapi látogatás 1621-et tett. Kedvezőbb idő mellett ugy a bevétel, mint a látogatók száma kétségkívül még sokkal nagyobb lett volna! — A 615 kiállított állatot 96 karkötővel ellátott eseléd gondozta.

— (a. d.) Mikor kell a kék szőlőt szüretelni, hogy szép színű vörös bort nyerjünk. A szőlősgazdák túlnyomó része a kellőnél rendszeren korábban szokott szüretelni, a mikor még nem képződött kiteljesen a vörös bor szép színéhez okvetlenül szükséges mennyiségű festanyag; ez okból dívik aztán hazánk némely vidékén azon ros szokás, hogy a kék szőlő mustjához erjedés alkalmával fekete mályvát és ehhez hasonló mesterséges festanyagokat adnak, melyeket ha az egészségre ninesenek is kártékony befolyással, még sem lenne szabad használni: mert az ilyen festett vörös bor színét idő előtt veszi el és fakó színt ölt magára. Igaz, idővel minden bor halványabb színű lesz, mely az óságnak egyik ismertető jele; csak hogy míg a természetes bornál az illat és zamat szinte az óság jellegét mutatja: addig a mesterségesen festett vörös bor színében halványul ugyan, de az óság többi feltétele nála hiányozván, értékében nagyot csökken. Sok helyen ismét tulságos soká hagyják a kék szőlőt tökéjén, mi által, főleg esős idő alkalmával a szőlő rothadni kezd és először a hajtás és így természetesen az ebben levő festanyag is romlásnak indul. Kedvező idő alkalmával pedig aszúképződés áll be, a mely körülmény — feltéve — hogy ez nagyobb mérvű, szinte a borszínnek rovására esik; az ilyen borok lehetnek bő szesztartalmuak, néha édesek is, de a kellő színnel igen ritka esetben fognak bírni, mint ezt főleg vörös aszúborainknál bárki tapasztalhatta. Mint ebből látszik, az egyik szélsőség ép oly kevésbé kedvező a vörös bor szép színének, melynél pedig sokszor ép ezt fizetik meg, mint a másik. Szüreteljük tehát kék szőlőinket akkor, — feltéve, hogy közönséges és nem aszú bort akarunk készíteni, — midőn a szőlő tökéletesen megérett, itt-ott egy-egy aszú szem is mutatkozik már; midőn a mustmértő 20—24% cukortartalmat mutat; erjesszük mustunkat az okszerűség tanai szerint és vörös borunk mindenkor a kellő színnel fog bírni, mellyel a többi alkotórészek is helyes arányban állandának.

(B. L.)

— (a. d.) A törköly mint borjavító. A szüret közeledtével szolgálatot vélnék olvasóinknak tenni, midőn azon régi, de praktikus eljárásra figyelmeztetjük, hogy kisebb hibában szenvedő borok: a friss törkölyön való ismételt erjesz-

tés által a legtöbbször megjavíthatók. Ilyen hibák közé tartozik pl. a dohos, penész- vagy hordóvíz; az opálos színű, tisztulni nem akaró vagy a virágosodásban szenvedő gyenge bor. Nem különben ez ugyszólva az egyedüli helyes eljárás: színüket vesztett vörös borokat, vagy magukat túlélt ó-borokat újra helyreállítani, felfrissíteni. A mi magát az eljárást illeti, arról álljanak itt a következők: A felhasználandó törkölynél mellőztessék minden penészes vagy rothadt szőlő és mindjárt összezuzás után távolíttassék el a kocmány vagy csuta, nehogy a javítandó bor ezekből felesleges fanyarságot vonjon ki. A törkölyt nem kell tökéletesen kiszajtolni, mert a benne maradó must ugy sem vész kárba; ott meg különben is a törkölyvel gyorsan kell elbánni; mert ha a levegő hosszabb ideig érintkeznék vele igen könnyen eczetessé válnék. A javítandó borokat ugyanez okból mindenkor csak zártan erjesszük; mert a betegségük miatt erre különben is hajlandó borok, könnyen az eczetes erjedésbe mennének át, ha a levegő sem záratik el tőlük és ezáltal borunkat javítás helyett végkép elrontanók. Ezt elkerülendő igen jól lehet a duplafenekű kádakat e célra felhasználni, melyekbe a sajtolás alkalmával összeállt törkölyt egy kevésbé szétrázva, tesszük és körülbelül annyit öntünk reá a javítandó borból, a mennyi must arról lekerült. A belső fenékkal leszorítjuk a törkölyt, a külsőt pedig légzárólag betapasztjuk és ellátjuk az ismeretes erjesztő-csövel. Ha a hőmérsék az erjesztő helyiségben megfelelő, a must a kellő fokú erjedésbe jó és előbbi hibáját a legtöbbször elveszítve, de mindenestire megjavulva 14—20 nap multán lefejtethető. Végül csalódások elkerülése végett meg kell itt még jegyeznünk, hogy ez eljárással nagyobb bajban szenvedő borok egyáltalán sem, — az elsoroit hibákban szenvedő, de kénezett borok pedig csak akkor javíthatók meá; ha előbb nyílt lefejtések által az elnyeletett kénessavtól megszabadítottak.

(B. L.)

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest sep. 30. | Bécs sep. 30.

Buza	8 90 — 9 10 frt	9 40 — 10 60 frt
Rosz	6 60 — 6 90 frt	7 25 — 9 00 frt
Árpa, takarmány	5 80 — 6 20 frt	— — — frt
Árpa, szeszifőzésre	7 20 — 8 00 frt	8 40 — 8 75 frt.
Árpa, seres	8 25 — 9 25 frt	10 00 — 11 00 frt
Zab	6 10 — 6 20 frt	6 35 — 8 60 frt
Törökbuza	5 70 — 7 80 frt	8 70 — 9 30 frt

B u d a p e s t i m a r h a v á s á r s e p t e m b e r 28-án. Őszszes felhajtás 2998 db. nagy és 5458 apró marha. Ebből eladatott 32 db. bika, 1652 db. ökör, 1000 db. vágó tehén, 185 db. fejős tehén, 129 db. bival, 320 db. borju, 5138 db. juh. Árak: bika darabonként 85—129 frt, ökör páronként 136—358 frt, vágó tehén páronként 127—260 frt, fejős tehén darabonként 85—167 frt, bival páronként 154—226 frt, borju darabonként 13—30 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként 11—19 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 54—56 frt, tehénhús 51—54 frt, borjuhús 56—80 frt, bivalhus 48—51 frt.

Bécsi marhavásár szeptember 26-án. Összes felhajtás 28 05 drb és pedig 1816 drb. magyar, 583 drb. lengyel és 406 drb. német fajta, melyből 2723 drb. ökör, 11 drb. tehén, 35 drb. bika és 6 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 57—63 frt, lengyel 57—62 frt, német 55—69 frt, tehén 48—54 frt, bika 51—59 frt, bival 46—50 frt. Lábán darabonként 90—217 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár sept. 29-ikén. (Az első magyar sertésbiztosító és kölcsönelőegyezségi részvénytársaság jelentése.) A szükséglet még mindig nem áll arányban a leszurásra érett árubani készletekkel és mivel a felhajtások is, különösen Szerbia és Romániából folytonosan jelentékenyek, azért e héten ismét lanyhább üzleti hangulat uralkodott és az árak csökkentek.

Heti átlag árak: magyar vál. áru 260—300 klgr. nehéz 58½—59 kr., 220—260 klgr. nehéz 59—60 kr., Öreg 300 klgr. tuli nehéz 58 kr, vidéki sertés 57—58 kr. Transitóban: szerbiai 56—58¼ kr. és 59—61½ kr., romániai 57—58½ kr., tüskés 54—56½ kr. tiszta klgrammonkint. — Összes felhajtás: 9717 drb; összes elhajtás 9902 drb.

Bécsi sertésvásár sept. 26-án. Összes felhajtás 4112 drb. és pedig 1106 drb. nehéz, 1147 drb. középhez és 1859 drb. süldő; melyből 1783 drb. magyar, 1859 drb. orosz-lengyel, 350 drb. szerb és 120 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 51—54 frt, középhez 44—51 frt, süldő 38—46 frt; szalonna és zsír 73—75 frt.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

Az 1882. évi budapesti országos magyar méhészeti kiállításon állami ezüst éremmel kitüntetett

Hármas álló méh-kaptárok

90 drb. az orsz. magyar méhészeti egyesület méretei szerinti kerettel, szabadban telelésre alkalmas kettős oldallal a blak- és Hahue man ráceszal ellátva, tartalék királyné kitelelésére is alkalmazva darabja 7 frt 50 kron kapható

Voith Gergelyné,

(4.) (18—20.) Kolozsvárt, London-utca 9-ik sz.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybolt és vízművészeti kellékek tartalata.

WALSPER FERENCZ
első magyar gép-
és tűzoltószerek gyár,
ERDELYORSZÁGI MONTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-monostorutca 12. szám.

Szerelő-műhely kúttak s vízvezetékek berendezésére.

Tetemesen leszállított gyári árk mellett.

(18.)

(18—30.)

SZER A LÉP-FENE ELLEN.

Hosszas fáradozás, kísérletezés után a lép-fenét az általam alkalmazott szerrel biztosan kezelem, mely szer a bajt nemcsak elnyomja, hanem azt minden utóhatás nélkül tökéletesen meggyógyítja.

Sikeres eljárásomat bizonyítják:

a Nagy-Tapolcsány városától, erdélyi gazd. egyleti alelnök **Szabó József**, szeszgyáros **Krausz Máyer** uraktól és a Nagy-almási alapítványi uradalomtól nyert bizonyítványok, melyek az erdélyi gazd. egylet titkári hivatalánál megtekinthetők.

Orvosságom épen úgy szolgál gyógy-, mint óvszerül. Alkalmazása csakis személyes kezelésem és felügyeletem alatt történhetik, minthogy a szert idegennek ki nem adhatom.

BONÉ PÉTER.

(15.) (12—16.) okleveles állatorvos.
Kolozsvárt, kül-magyarutca 5 sz. (Plih-éle ház.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j c z á r o k b a n												
Balázsfalva	sept.	28	550	410	400	—	175	320	200	—	250	40
Bánfi-Hunyad	sept.	12	650	600	540	500	220	750	—	—	160	40
Besztercze	sept.	26	550	400	450	400	250	400	460	180	300	36
Brassó	sept.	29	700	490	430	300	170	520	220	260	230	40
Csik-Szereda	sept.	20	800	650	500	400	225	600	200	60	200	36
Deés	sept.	26	840	780	680	380	480	720	540	200	220	40
Déva	sept.	16	1000	750	700	—	600	700	290	90	230	36
Erzsébetváros	sept.	30	600	500	400	—	225	475	200	120	250	44
Fogarás	sept.	29	700	—	400	—	200	620	260	70	220	42
Gyula-Fehérvár	sept.	30	550	450	400	—	250	300	200	100	235	46
Gyergyó-Szent-Miklós	sept.	23	725	—	500	450	250	600	250	40	160	36
Hátszeg	aug.	3	800	700	560	500	500	600	—	—	200	44
Kézdi-Vásárhely	sept.	28	660	560	480	340	200	580	340	100	300	32
Kolozsvár	sept.	28	604	—	450	—	180	400	280	200	350	48
Maros-Ludas	sept.	12	550	450	400	325	175	525	—	—	300	44
Maros-Vásárhely	sept.	28	820	630	630	580	700	580	460	180	450	40
Medgyes	sept.	28	550	425	375	—	200	500	155	65	255	40
Nagy-Enyed	sept.	28	550	425	325	—	200	300	320	130	260	40
Nagy-Szeben	sept.	29	560	440	400	420	210	530	160	100	350	46—48
Nagy-Váradi	sept.	26	650	555	525	350	220	410	450	280	320	48
Segesvár	sept.	28	700	500	400	—	200	500	150	100	160	44
Sepsi-Szent-György	october	2	720	660	460	340	170	400	300	130	250	40
Szamosujvár	october	2	660	570	560	—	250	620	300	100	300	40
Szász-Régen	sept.	28	550	490	410	385	235	410	380	165	240	36
Szász-Sebes	sept.	28	600	525	400	—	200	400	170	100	240	44
Szászváros	sept.	16	690	610	490	—	220	690	200	80	210	40
Székely-Udvarhely	sept.	26	700	550	500	—	225	550	200	30	240	40
Szilágy-Somlyó	sept.	29	560	488	488	406	163	406	244	150	300	40
Teke	sept.	18	500	350	350	300	200	400	200	30	300	36
Torda	sept.	23	550	400	400	350	180	350	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája az 1882-ik évre.

Árszabály tér szerint	s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
	1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52										
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr				
$\frac{1}{16}$ oldal teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
$\frac{1}{16}$ oldal 25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
$\frac{8}{16}$ oldal teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
$\frac{8}{16}$ oldal 25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
$\frac{4}{16}$ oldal teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
$\frac{4}{16}$ oldal 25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
$\frac{2}{16}$ oldal teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
$\frac{2}{16}$ oldal 25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
$\frac{1}{16}$ oldal teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
$\frac{1}{16}$ oldal 25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számítatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják. Egetünk t. tagjai és la unk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészes engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, közép-utcza Minorita-épület.